

A. Beschrijving kenmerken gegevensverwerkingen

1. Voorstel

Deze PIA (privacy impact assessment, ook wel gegevensbeschermingseffectbeoordeling genoemd) ziet op het wetsvoorstel Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen (wetsvoorstel). Dit wetsvoorstel zorgt voor een wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 Wet IB 2001, de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir), de Wet kinderopvang (Wko) en de Wet op de zorgtoeslag (Wzt).

De PIA is in het kader van de ambtelijke voorbereiding voor het wetsvoorstel opgesteld. De resultaten zijn samengevat in de memorie van toelichting op het wetsvoorstel.

De aanpassingen die dit wetsvoorstel met zich brengt beogen de Belastingdienst/Toeslagen (B/T) beter in staat te stellen meer maatwerk in de uitvoering te bieden en de praktische rechtsbescherming van toeslaggerechtigden te verbeteren. Het kabinet hoopt hiermee de 'menselijke maat' in het systeem van toeslagen terug te brengen. Het kabinet wil waar het kan het risico op terugvorderingen en nabetalingen zoveel mogelijk reduceren. Daarnaast beoogt het wetsvoorstel om schrijnende situaties als gevolg van toeslagpartnerschap te voorkomen.

De concrete maatregelen waarop deze PIA is uitgevoerd en die nader toegelicht zullen worden, kunnen ondergebracht worden onder twee pijlers: 1. praktische rechtsbescherming, en 2. schijnende situaties als gevolg van toeslagpartnerschap. Het gaat om de volgende maatregelen:

1. *Praktische rechtsbescherming*

- 1.1. Informatieverplichting voor bepaling hoogte voorschot of herzien van een voorschot
- 1.2. Gelegenheid tot het geven van een zienswijze
- 1.3. Opvragen van gegevens en inlichtingen bij een ander dan de toeslaggerechtigde, de partner of de medebewoner
- 1.4. Bij of krachtens de wet kunnen lichamen, instellingen, diensten, rechtspersonen of personen gehouden zijn gegevens en inlichtingen uit eigen beweging te verstrekken

2. *Schijnende situaties als gevolg van toeslagpartnerschap voorkomen*

- 2.1. Achterblijvende partner bij detentie partner (bij nota van wijziging)
- 2.2. Uitbreiding uitzondering op partnerbegrip voor gehuwden in situaties van verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis

Ad Maatregel 1.1

Het huidige artikel 18 Awir ziet op de informatieverplichting voor een belanghebbende, een partner of een medebewoner om desgevraagd alle gegevens en inlichtingen te verstrekken aan B/T die voor de beoordeling van de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming van belang kunnen zijn.

Met de maatregel in het wetsvoorstel wordt bewerkstelligd dat deze verplichting ook gaat gelden met betrekking tot de bepaling van de hoogte van het voorschot of het herzien van een voorschot, bedoeld in artikel 16, vijfde lid, Awir.

Ad Maatregel 1.2

Deze als nieuw artikel 26b Awir voorgestelde maatregel ziet op het in de gelegenheid brengen van een belanghebbende om zijn zienswijze naar voren te brengen ingeval:

- de voorgenomen beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming,
- de voorgenomen beschikking tot herziening van een tegemoetkoming
- de voorgenomen beschikking tot herziening van een terugvordering

leidt tot voor de belanghebbende nadelige gevolgen die mogelijk onevenredig zijn in verhouding tot de met de betreffende beschikkingen te dienen doelen.

Ad Maatregel 1.3

Deze maatregel ziet op de uitbreiding van de bevoegdheid van B/T tot het opvragen van gegevens en inlichtingen bij een ander dan de toeslaggerechtigde/belanghebbende, de partner of de medebewoner. Dit betreft een wijziging van artikel 38, eerste lid, van de Awir. Ten opzichte van het huidige stelsel worden de administratieplichtige, bedoeld in artikel 52 AWR, en de verhuurder van een woning als bedoeld in artikel 1, onderdeel k, van de Wet op de huurtoeslag toegevoegd als partijen die onder de informatieverplichting vallen.

In beginsel kunnen alle gegevens en inlichtingen worden opgevraagd die van belang zijn voor de uitvoering van de Awir, de daarop berustende bepalingen of een inkomensafhankelijke regeling (de regelingen die zijn opgenomen in de Wet op de huurtoeslag, de Wet op de zorgtoeslag, de Wet kinderopvang en de Wet op het kindgebonden budget). De B/T dient dit toeslagenbelang te hebben en bij navraag te onderbouwen. De voorgestelde maatregel dient proportioneel te worden ingezet. Bij het inzetten van de voorgestelde maatregel dient de B/T zich te houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ad Maatregel 1.4

Dit betreft een aanpassing van een bestaande maatregel. Derden kunnen verplicht worden om bepaalde informatie uit eigen beweging aan te leveren. Meer uitgebreid ziet deze maatregel uit het wetsvoorstel op het bieden van een grondslag om bij of krachtens deze wet aan te wijzen lichamen, instellingen, diensten, rechtspersonen of personen te verplichten om de bij of krachtens deze wet aan te wijzen gegevens en inlichtingen waarvan de kennisneming voor de beoordeling van de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming of het voorschot van een derde of het herzien van een voorschot van belang kunnen zijn, uit eigener beweging te verstrekken aan B/T volgens bij of krachtens deze wet te stellen regels. Deze maatregel betreft daarmee een wijziging van artikel 38, tweede lid, van de Awir.

Ad Maatregel 2.1

De eerste maatregel betreft de partner van wie de partner in detentie zit. Eerstgenoemde partner (de achterblijvende partner) kan in het geheel geen aanspraak maken op kinderopvangtoeslag omdat de gedetineerde partner niet werkt en daarom volgens de wet wordt geacht voor de kinderen te kunnen zorgen. Deze veronderstelling is niet realistisch en heeft nadelige gevolgen voor de financiële zelfredzaamheid van de achterblijvende partner en diens arbeidsparticipatie. De achterblijvende partner kan immers kinderopvang minder makkelijk betalen, waardoor die partner feitelijk kan worden gedwongen te stoppen met werken. Daarnaast kan daardoor een goede ontwikkeling van de kinderen worden belemmerd.

Daarom wordt voor de Wko een uitzondering ten aanzien van de arbeidseis voorgesteld. Deze uitzondering is mogelijk als de partner is veroordeeld tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel

van langer dan een jaar. De uitzondering is van toepassing voor de duur van de tenuitvoerlegging van die straf of maatregel. De maatregel biedt daarmee een oplossing voor de schrijnende situatie waarbij de ouder of de partner gedetineerd is en daardoor het recht op kinderopvangtoeslag vervalt.

Ad Maatregel 2.2

De tweede maatregel betreft - kort gezegd - de gehuwde partner van wie de partner in een verpleeg- of verzorgingshuis komt te zitten. Ook in die situatie werkt laatstgenoemde partner niet en wordt hij of zij geacht voor de kinderen te kunnen zorgen, zodat het ook dan schrijnend kan uitpakken voor de achterblijvende partner aangezien die geen recht op kinderopvangtoeslag krijgt. De maatregelen voorzien erin dat de achterblijvende of de andere partner een verzoek kan indienen om de partner die in detentie zit of een verpleeg- of verzorgingshuis verblijft, buiten beschouwing te laten ('ontpartneren'), zodat de achterblijvende partner met kinderen in elk geval recht krijgt op kinderopvangtoeslag en de alleenstaande ouder-kop.

Hieronder worden deze maatregelen met uitzondering van maatregel 1.4 nader toegelicht.

Maatregel 1.4 voorziet in een delegatiegrondslag om bij of krachtens de wet deze maatregel nader uit te werken. Indien hieraan uitvoering wordt gegeven, zal een PIA op dat moment plaatsvinden. Voorts wordt opgemerkt dat indien niet specifiek verwezen wordt naar een concrete maatregel, dan gaat de desbetreffende passage op voor alle maatregelen.

2. Persoonsgegevens

Maatregel 1.1

Op grond van het huidige artikel 18 geldt de informatieverplichting voor een belanghebbende, een partner of een medebewoner om desgevraagd alle inlichtingen te verstrekken aan de B/T. Op grond van deze nieuwe maatregel kunnen dezelfde gegevens ook opgevraagd worden bij de bepaling van de hoogte van het voorschot of het herzien van een voorschot.

Dit betreft bijvoorbeeld informatie over als de afgenomen uren kinderopvang en de betalingsbewijzen van de kinderopvang. Dit zijn geen bijzondere persoonsgegevens.

Maatregel 1.2

De voorgestelde maatregel om een belanghebbende de gelegenheid te bieden zijn zienswijze bij B/T naar voren te brengen als het gaat om een van de onder 1. genoemde voorgenomen beschikkingen, dient ertoe om belangrijke feiten en omstandigheden in beeld te krijgen die nodig zijn voor een zorgvuldige belangenafweging. De in dat kader door de B/T ontvangen informatie wordt door de belanghebbende zelf of door zijn gemachtigde verstrekt. Omdat de belangrijkste gegevens die de B/T nodig heeft om überhaupt toeslagen aan belanghebbende te kunnen verstrekken en contact op te nemen om de zienswijze op te vragen al aanwezig zullen zijn, kan het in het kader van het naar voren brengen van een zienswijze conform de voorgestelde maatregel naar verwachting alleen nog gaan om de volgende informatie:

- feiten en omstandigheden in de persoonlijke situatie van een belanghebbende waardoor de nadelige gevolgen van de voorgenomen beschikking onevenredig kunnen zijn in verhouding tot de te dienen doelen van de voorgenomen beschikking. Deze gegevens kunnen bijzondere persoonsgegevens zijn.
- feiten en omstandigheden in de financiële situatie van een belanghebbende waardoor de nadelige gevolgen van de voorgenomen beschikking onevenredig kunnen zijn in verhouding

tot de te dienen doelen van de voorgenomen beschikking. Dat kan bijvoorbeeld een plotseling verlies van werk en inkomen zijn. Deze gegevens zijn gewone persoonsgegevens.

Maatregel 1.3

De conceptregelgeving gaat zelf niet in op specifieke persoonsgegevens.

Maatregel 2.1 en 2.2

De verzoekende partner dient naast een standaardformulier een bewijs van detentie dan wel verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis te overleggen.¹ Bij detentie gaat het dan dus om strafrechtelijke persoonsgegevens. Bij verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis gaat het dan om bijzondere persoonsgegevens.²

3. Gegevensverwerkingen

Maatregel 1.1

De conceptregelgeving voorziet niet in specifieke verwerkingen.

Maatregel 1.2

Het voorgestelde artikel 26b Awir is een zorgvuldigheidsbepaling en kan worden gezien als een nadere uitwerking van de artikelen 3:2, 3:4, 4:7 en 4:8 Awb en artikel 13b Awir. Op grond van deze bepaling kan bij de voorbereiding van een beschikking de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen worden vergaard. Vervolgens weegt B/T de rechtstreeks bij de beschikking betrokken belangen af. B/T ontvangt de informatie naar verwachting per brief of telefonisch. De verwerking ervan is afhankelijk van de individuele casus en de te beoordelen feiten en omstandigheden.

Voor het vastleggen, archiveren, traceren en rapporteren van een per brief of per telefoon verstrekte zienswijzen bestaan reeds geautomatiseerde processen. Voor het verstrekken van een zienswijze op andere manieren, zoals bij de balie of via e-mail, moet een nieuw proces worden ingericht met de benodigde interactie instrumenten (brieven, baliebezoeken, verslagen). Hierbij moet ook aandacht worden besteed aan de traceerbaarheid en archivering van het burgerverzoek en de verantwoording daarover.

Maatregel 1.3

De conceptregelgeving voorziet niet in specifieke verwerkingen.

Maatregel 2.1 en 2.2

¹ Gedacht wordt aan het standaardformulier dat wordt gebruikt bij een verzoek op grond van artikel 2 van het Besluit op de huurtoeslag om de partner/medebewoner buiten beschouwing te laten. Dit formulier is te vinden via:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/themaoverstijgend/programmas_en_formulieren/formulier_verzoek_bijzondere_situatie_huurtoeslag

² Er is op dit punt een parallel te trekken met bewijsstukken waar de inspecteur om kan verzoeken ten behoeve van het beoordelen van een aftrek in de aangifte inkomstenbelasting wegens uitgaven voor specifieke zorgkosten (afdeling 6.5 van de Wet IB 2001) of weekenduitgaven voor gehandicapten (afdeling 6.6 van de Wet IB 2001). In die gevallen kan het immers ook gaan om gegevens betreffende de fysieke of mentale gezondheid van een burger.

De conceptregelgeving voorziet niet in specifieke verwerkingen. Het formulier en bijgevoegde bewijs worden verwerkt met inachtneming van de privacyvoorschriften van B/T.

4. Verwerkingsdoeleinden

Maatregel 1.1

Doel van de maatregel is om ervoor te zorgen dat het toeslagenproces zorgvuldiger verloopt ten aanzien van de belanghebbende. Daarom is het van belang om niet enkel bij de beoordeling of er sprake is van een aanspraak op een tegemoetkoming of op het moment dat de hoogte wordt bepaald, gegevens en inlichtingen in te winnen. Ook bij de bepaling van de hoogte van het voorschot of herziening van het voorschot is het van belang dat een juiste beoordeling wordt gemaakt door de B/T. En dat hiervoor alle gegevens en inlichtingen die daarvoor van belang zijn, opgevraagd kunnen worden. Daarmee kunnen terugvorderingen voorkomen worden.

Maatregel 1.2

Het bieden van een gelegenheid tot het naar voren brengen van een zienswijze heeft als doel zoveel mogelijk bezwaar en beroep achteraf te voorkomen door een meer passende en juiste beschikking vast te stellen. Door de belanghebbende vroegtijdig in de gelegenheid te stellen zijn zienswijze in te brengen, krijgt B/T belangrijke feiten en omstandigheden in beeld die nodig zijn voor een zorgvuldige belangenafweging waardoor ook de evenredigheid van beschikkingen zal toenemen.

- Informatie over de persoonlijke situatie van belanghebbende: noodzakelijk om te kunnen beoordelen dat de nadelige gevolgen van de voorgenomen beschikking onevenredig zijn in verhouding tot de met de voorgenomen beschikking beoogde doelen.
- Informatie over de financiële situatie van belanghebbende: noodzakelijk om te kunnen beoordelen dat de nadelige gevolgen van de voorgenomen beschikking onevenredig zijn in verhouding tot de met de voorgenomen beschikking beoogde doelen.

Maatregel 1.3

Het doel van de informatieverplichting voor derden, zowel onder het huidige eerste lid van artikel 38 als onder het voorgestelde eerste lid van artikel 38 Awir, is tweeledig. Enerzijds biedt de verplichting tot informatieverstrekking B/T de mogelijkheid om effectiever de beoordeling van de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming van belanghebbenden te kunnen beoordelen via de verkregen gegevens en inlichtingen van derden. Het verzoek tot verstrekking van deze gegevens en inlichtingen heeft dan ook in principe deze doelbinding. Anderzijds beoogt het voorgestelde eerste lid van artikel 38 Awir een verlichting van de administratieve lasten voor de belanghebbende/toeslaggerechtigde te bewerkstelligen in de situatie dat gegevens en inlichtingen makkelijker kunnen worden verkregen bij de betreffende lichamen, instellingen, diensten, rechtspersonen of personen. Echter, de verplichting voor een belanghebbende, een partner of een medebewoner om op grond van artikel 18 Awir desgevraagd de van belang zijnde gegevens en inlichtingen te verstrekken blijft onverminderd van kracht. Het voorgestelde artikel 38, eerste lid, Awir beoogt geen rangorde aan te brengen in de volgorde waarin de twee afzonderlijke wettelijke verplichtingen worden toegepast. Het is hierbij aan B/T welke verplichting wordt ingeroepen.

Maatregel 2.1 en 2.2

De gegevensverwerking heeft enkel tot doel om te bepalen of de verzoeker in aanmerking komt voor uitzondering op de arbeidseis van de Wet kinderopvang (maatregel 2.1) dan wel 'ontpartnering' in de

situatie van verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis (maatregel 2.2), wat van invloed is op vaststelling van (de hoogte van) het recht op toeslagen.

5. Betrokken partijen

Voor alle maatregelen geldt dat de B/T namens de Minister van Financiën de verwerkingsverantwoordelijke, verwerker en ontvanger is. De persoonsgegevens die van invloed kunnen zijn op de vaststelling van (de hoogte van) het recht op toeslagen zijn door middel van autorisatie inzichtelijk voor behandelaren van B/T.

Voor maatregel 1.1, 1.2, 2.1 en 2.2 geldt dat de burger die de gegevens of inlichtingen dan wel het verzoek indient, als verstrekker wordt aangemerkt. Voor maatregel 1.3 geldt dat in aanvulling op het huidige wettelijke kader, de administratieplichtige als bedoeld in artikel 52 AWR en de verhuurder van een woning als bedoeld in artikel 1, onderdeel k, van de wet op de huurtoeslag aangemerkt kunnen worden als verstrekker.

6. Belangen bij de gegevensverwerkingen

De B/T heeft belang bij de gegevensverwerking om te kunnen bepalen of een verzoek kan worden gehonoreerd, wat nodig is om (de omvang van) het recht op toeslagen correct vast te kunnen stellen. De verzoekende burger heeft er belang bij om te weten op welke en hoeveel toeslagen hij of zij recht heeft.

7. Verwerkingslocaties

De conceptregelgeving noemt geen specifieke verwerkingslocaties.

8. Technieken en methoden van de gegevensverwerkingen

Maatregel 1.1

Voorzien wordt in een aanpassing van de processen waarin informatie aan de burger wordt gevraagd, zoals de behandeling van bezwaren als het handmatig behandelen van aanvragen.

Maatregel 1.2

Gezien de aard en omvang van de doelgroep zal de beschrijving van de verwerking wordt gemaakt tijdens het procesontwerp.

Maatregel 1.3

Voorzien wordt dat de additionele gegevenslevering op dezelfde wijze plaatsvinden als de huidige gegevensleveringen.

Maatregel 1.4

Indien hieraan uitvoering wordt gegeven, zal de beschrijving van de verwerking op dat moment plaatsvinden.

Maatregelen 2.1 en 2.2

Voorzien wordt in een aanpassing van de behandeling van binnengekomen aanvullende verzoeken waarin klantvragen met betrekking tot bijzondere en afwijkende situaties worden behandeld.

9. Juridisch en beleidsmatig kader

De gegevensverwerkingen die door de maatregelen worden opgeroepen, vinden hun basis in bestaande wetgeving, waaronder de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir).³

10. Bewaartermijnen

De conceptregelgeving voorziet niet in de invoering van een bewaartermijn die afwijkt van de reeds geldende bewaartermijnen voor de B/T. De gegevens gebruikt voor uitvoering van de conceptregelgeving worden conform de huidige selectielijst Toeslagen bewaard, te weten 12 jaar na beëindiging van de toeslag.

B. Beoordeling rechtmatigheid gegevensverwerkingen

11. Rechtsgrond

De gegevensverwerking is voor de B/T nodig om te voldoen aan zijn wettelijke verplichting om (de omvang van) het recht op toeslagen te kunnen vaststellen.

12. Bijzondere persoonsgegevens

Maatregel 1.1

Op grond van deze maatregels kunnen gegevens ook opgevraagd worden bij de bepaling van de hoogte van het voorschot of het herzien van een voorschot. Voor de bepaling hiervan zijn bijzondere persoonsgegevens aan de orde.

Met betrekking tot de verwerking van bijzondere persoonsgegevens in het kader van het naar voren brengen van een zienswijze en het bepalen of een voorgenomen beschikking nadelige gevolgen kan hebben die onevenredig zijn in verhouding tot de te dienen doelen van die voorgenomen beschikking geldt de uitzondering dat de burger door middel van het naar voren brengen van zijn zienswijze uitdrukkelijk toestemming geeft om deze in de belangenafweging mee te nemen.

Voor deze maatregel geldt dat de privacyvoorschriften van B/T passende waarborgen ter bescherming van persoonsgegevens en andere grondrechten van de verzoekende burger bieden.

Maatregel 1.2

Ook hier geldt het volgende. Met betrekking tot de verwerking van bijzondere persoonsgegevens in het kader van het naar voren brengen van een zienswijze en het bepalen of een voorgenomen beschikking nadelige gevolgen kan hebben die onevenredig zijn in verhouding tot de te dienen doelen van die voorgenomen beschikking geldt de uitzondering dat de burger door middel van het naar voren brengen van zijn zienswijze uitdrukkelijk toestemming geeft om deze in de belangenafweging mee te nemen.

Voor deze maatregel geldt dat de privacyvoorschriften van B/T passende waarborgen ter bescherming van persoonsgegevens en andere grondrechten van de verzoekende burger bieden.

Maatregel 1.3

Voor deze maatregel kunnen in beginsel alle gegevens en inlichtingen worden opgevraagd die van belang zijn voor de uitvoering van de Awir, de daarop berustende bepalingen of een inkomensafhankelijke regeling (de regelingen die zijn opgenomen in de Wet op de huurtoeslag, de Wet op de zorgtoeslag, de Wet kinderopvang en de Wet op het kindgebonden budget). Op deze

³ Vgl. het aan de verwerking voorafgaande voldoen aan de informatieplicht van artikel 17 en 18 Awir.

informatieverplichting van derden zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing. Dit brengt onder andere met zich dat het verzoek van B/T om gegevens en inlichtingen te verstrekken moet voldoen aan het evenredigheidsbeginsel en dus proportioneel moet zijn.

Voor deze maatregel geldt dat de privacyvoorschriften van B/T passende waarborgen ter bescherming van persoonsgegevens en andere grondrechten van de verzoekende burger bieden.

Maatregel 2.1 en 2.2

Met betrekking tot de verwerking van bijzondere persoonsgegevens geldt de uitzondering dat de burger door middel van het verzoek uitdrukkelijk toestemming geeft om te worden 'ontpartnerd' (de uitzondering onder a). Daarnaast geldt dat de verwerking noodzakelijk is om te kunnen vaststellen of sprake is van een verblijf in een "verpleeg- of verzorgingshuis" in de zin van de conceptmaatregel.

Met betrekking tot de verwerking van strafrechtelijke gegevens geldt dat dit door de B/T geschiedt met inachtneming van de voor hem geldende privacyvoorschriften.

Voor beide maatregelen geldt dat de privacyvoorschriften van de B/T passende waarborgen ter bescherming van persoonsgegevens en andere grondrechten van de verzoekende burger bieden.

13. Doelbinding

Maatregel 1.1

De maatregelen en de daarvoor benodigde persoonsgegevens hebben tot doel om de hoogte van het voorschot of het herzien van een voorschot te kunnen bepalen. Daarnaast geldt op grond van het bestaande artikel 39 Awir dat B/T, de inspecteur en de ontvanger de gegevens en inlichtingen uitwisselen die nodig zijn voor de uitvoering van deze wet en voor de heffing en invordering van rijksbelastingen, onder vermelding van het burgerservicenummer van degene op wie de gegevens of inlichtingen betrekking hebben.

Maatregel 1.2

De maatregelen en de daarvoor benodigde persoonsgegevens hebben tot doel het kunnen maken van de belangenafweging of de nadelige gevolgen van een voorgenomen beschikking onevenredig zijn in verhouding tot de met die beschikking te dienen doelen, en daarmee (de omvang van) het recht op toeslagen vast te kunnen stellen. Daarnaast geldt op grond van het bestaande artikel 39 Awir dat B/T, de inspecteur en de ontvanger de gegevens en inlichtingen uitwisselen die nodig zijn voor de uitvoering van deze wet en voor de heffing en invordering van rijksbelastingen, onder vermelding van het burgerservicenummer van degene op wie de gegevens of inlichtingen betrekking hebben.

Maatregel 1.3

De maatregelen en de daarvoor benodigde persoonsgegevens hebben tot doel de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming of het voorschot van een derde of het herzien van een tegemoetkoming, als bedoeld in artikel 21 en 21a Awir, of het herzien van een voorschot van een derde als bedoeld in artikel 16, vijfde lid, Awir te kunnen beoordelen. Daarnaast geldt op grond van het bestaande artikel 39 Awir dat B/T, de inspecteur en de ontvanger de gegevens en inlichtingen uitwisselen die nodig zijn voor de uitvoering van deze wet en voor de heffing en invordering van rijksbelastingen, onder vermelding van het burgerservicenummer van degene op wie de gegevens of inlichtingen betrekking hebben.

Maatregel 2.1 en 2.2

De persoonsgegevens worden niet voor enig ander doel verwerkt dan het kunnen vaststellen of een verzoek om uitzondering op de arbeidseis (maatregel 2.1) dan wel 'ontpartnering' (maatregel 2.2) kan worden gehonoreerd, en daarmee (de omvang van) het recht op toeslagen te kunnen vaststellen. Verdere verwerking is dus niet aan de orde.

14. Noodzaak en evenredigheid

Maatregel 1.1

Het desgevraagd opvragen van inlichtingen aan een belanghebbende, een partner of een medebewoner om het voorschot of het herzien van een voorschot te kunnen bepalen, wordt proportioneel geacht. Het is van belang dat terugvorderingen worden voorkomen. Dit kan gedaan worden door te beschikken over de juiste informatie. Dit is in het belang van de belanghebbende.

Het is niet mogelijk om via een andere manier dergelijke gegevens te verkrijgen. Het is van belang dat hiervoor een wettelijke grondslag wordt gecreëerd, naast de bestaande wettelijke bepaling op basis waarvan inlichtingen gevraagd kunnen worden voor beoordeling van de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming. De maatregel voldoet daarmee aan het vereiste van subsidiariteit.

Maatregel 1.2

Het verstrekken van informatie over de persoonlijke of financiële situatie in het kader van het naar voren brengen van een zienswijze is noodzakelijk om de belangen op de juiste manier af te kunnen wegen en tot een oordeel te kunnen komen of de nadelige gevolgen van een voorgenomen beschikking wel of niet evenredig zijn in verhouding tot de te dienen doelen van de voorgenomen beschikking. Gelet hierop is het geven van de gelegenheid tot het naar voren brengen van een zienswijze proportioneel.

Een zienswijze van de burger op een voorgenomen beschikking kan alleen door deze burger zelf of een door hem gemachtigde naar voren worden gebracht. Er is geen ander alternatief voor aanwezig. De voorgestelde maatregel voldoet daarmee aan het vereiste van subsidiariteit.

Maatregel 1.3

Het desgevraagd opvragen van inlichtingen aan een belanghebbende, een partner of een medebewoner om het voorschot of het herzien van een voorschot te kunnen bepalen, wordt proportioneel geacht. Het is van belang dat terugvorderingen worden voorkomen. Dit kan gedaan worden door te beschikken over de juiste informatie. Dit is in het belang van de belanghebbende.

Het is niet mogelijk om via een andere manier dergelijke gegevens te verkrijgen. Het is van belang dat hiervoor een wettelijke grondslag wordt gecreëerd, naast de bestaande wettelijke bepaling op basis waarvan inlichtingen gevraagd kunnen worden voor beoordeling van de aanspraak op of de bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming. De maatregel voldoet daarmee aan het vereiste van subsidiariteit.

Maatregel 2.1 en 2.2

Bewijs van detentie dan wel verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis is noodzakelijk om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de in de conceptmaatregelen genoemde voorwaarde van "detentie" dan wel verblijf in een "verpleeg- of verzorgingshuis". Met het oog op minimale gegevensverwerking wordt de verzoekende burger niet om meer bewijs gevraagd. Bij detentie geldt overigens dat de B/T periodiek informatie over detentie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

ontvangt. Dit vindt plaats ten behoeve van de uitvoering door de B/T van de Wet op de zorgtoeslag: het recht op zorgtoeslag wordt opgeschort gedurende detentie omdat zorgkosten van de gedetineerde dan voor rekening komen van de Minister van Justitie en Veiligheid.⁴ De periodiciteit van die gegevensverstrekking aan B/T door het Ministerie van Justitie en Veiligheid borgt echter onvoldoende dat B/T op het moment dat een verzoek wordt ingediend, tijdig op dit verzoek kan beslissen. De burger heeft er baat bij dat hij tijdig weet op hoeveel toeslag hij of zij recht heeft, juist omdat het in het toeslagendomein kan gaan om kwetsbare groepen burgers. Gelet hierop is het - naast gebruik van een standaardformulier - enkel opvragen van een bewijs van detentie dan wel verblijf in een verpleeg- of verzorgingshuis proportioneel.

De keuze voor een verzoekprocedure voorkomt dat de te verwerken persoonsgegevens tegen de wil van de burger bij de B/T terecht komen. Het alternatief om meer dan thans het geval is die persoonsgegevens automatisch uit te wisselen tussen de betreffende instellingen en de B/T, gaat mogelijk verder dan strikt noodzakelijk. Dat alternatief zou ook voorbij gaan aan de burger die om hem of haar moverende redenen geen verzoek wil indienen. Gelet hierop voldoen de conceptmaatregelen aan het vereiste van subsidiariteit.

15. Rechten van de betrokkenen

Maatregel 1.1

De Awir bevat diverse instrumenten die zien op de rechtsbescherming van belanghebbenden. Zo kan een belanghebbende in bezwaar en eventueel in beroep gaan tegen een voorschotbeschikking.

Maatregel 1.2

De conceptmaatregel over het verstrekken van een zienswijze tast de rechten die betrokkenen hebben op grond van privacyregelgeving niet aan. Indien B/T na de belangenafweging een beschikking oplegt, waarvan de burger vindt dat die onevenredig is in verhouding tot de te dienen doelen van die beschikking, dan kan de burger tegen die beschikking in bezwaar en eventueel beroep.

Maatregel 1.3

Op basis van het voorgestelde achtste lid van artikel 38 Awir kunnen lichamen, instellingen, diensten, rechtspersonen of personen die de verplichting om gegevens en inlichtingen te verstrekken zijn nagekomen, maar van oordeel zijn dat die verplichting onrechtmatig is opgelegd, verzoeken om een vergoeding van kosten die rechtstreeks verband houden met de nakoming van de opgelegde verplichting. Deze partijen kunnen aanspraak maken op een vergoeding van de gemaakte kosten als zij aannemelijk maken dat er sprake is van een onrechtmatig opgelegde verplichting. Ook dienen zij aannemelijk te maken welke kosten er zijn gemaakt voor het voldoen aan deze verplichting. Het besluit van B/T op dit verzoek is vatbaar voor bezwaar en beroep. Voor de toepassing van de wettelijke voorschriften inzake bezwaar en beroep wordt de rechtmatigheid van de opgelegde verplichting van het eerste of tweede lid van artikel 38 Awir geacht deel uit te maken van bezwaar en beroep tegen de beschikking tot toekenning van een kostenvergoeding. Via bezwaar en beroep tegen de beschikking tot toekenning van een kostenvergoeding bestaat dus de mogelijkheid om na het verstrekken van de gevraagde gegevens en inlichtingen in bezwaar en beroep te gaan tegen de rechtmatigheid van de opgelegde informatieverplichting. Het bezwaar tegen de beschikking tot

⁴ Zie artikel 24, eerste lid, Zorgverzekeringswet.

toekenning van een kostenvergoeding heeft geen schorsende werking op de informatieverplichting die volgt uit het voorgestelde eerste en tweede lid van artikel 38 Awir.

Maatregel 2.1 en 2.2

De conceptmaatregelen tasten de rechten die betrokkenen hebben op grond van privacyregelgeving niet aan. Indien een verzoek wordt afgewezen, dan kan de burger daartegen in bezwaar en eventueel beroep.

C. Beschrijving en beoordeling risico's voor de betrokkenen

16. Risico's

Indien de te verwerken gegevens in de openbaarheid komen, dan kan dat leiden tot stigmatisering en reputatieschade (stigma van een strafrechtelijke veroordeling of ziekte). Deze gevolgen kunnen aanzienlijk zijn. De kans dat dit risico zich verwezenlijkt is echter zeer klein, omdat de B/T de gegevens die hij ontvangt goed beveiligt en alleen voor geautoriseerde medewerkers raadpleegbaar zijn.

Maatregel 1.3

De voorgestelde maatregel geeft ogenschijnlijk veel ruimte doordat er geen limitatieve lijst is opgenomen van de op te vragen gegevens en inlichtingen, en geen limitatieve opsomming is van lichamen, instellingen, diensten, rechtspersonen of personen. Dit kan leiden tot het risico dat betrokkenen B/T beschouwen als een organisatie die makkelijk toegang kan krijgen tot hun persoonsgegevens. Echter, dat risico wordt danig beperkt door het reeds geldende recht, waaronder de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, en het wetsvoorstel waarin B/T - kort gezegd - gedwongen wordt nog zorgvuldiger te werk te gaan.

D. Beschrijving voorgenomen maatregelen

17. Maatregelen

Met inachtneming van het uitgangspunt van minimale gegevensverwerking wordt op het niveau van de conceptregelgeving het risico voor betrokkenen beperkt. Technisch en organisatorisch voorzien de door de B/T geldende privacyvoorschriften in een beperking van dat risico. Er worden gericht gegevens opgevraagd die betrekking hebben op de toeslaggerechtigde en alleen de gegevens die nodig zijn voor het juist kunnen vaststellen van het recht op (en de hoogte van) de toeslagen worden gebruikt. Die opvraag en verwerking gebeurt op een veilige wijze die in overeenstemming is met vereisten uit de AVG en BIO (baseline informatiebeveiliging overheid). De opgevraagde gegevens worden centraal geregistreerd bij de centrale administratie afdeling gegevens, maar de (technische) processen en beveiligingsmaatregelen zijn zó ingericht dat die gegevens alleen beschikbaar zijn voor toeslagen. Voor de betrokkene moet het inzichtelijk zijn wat de doelbinding voor de verwerking van persoonsgegevens is, wie de verstreckende en ontvangende partijen zijn, en welke rechten de betrokkene heeft. Publicatie van de limitatieve lijst met gegevensontvangers en –verstreckers, tezamen met de uitgewisselde persoonsgegevens biedt deze transparantie. Deze lijst is publiek toegankelijk.⁵

⁵https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/verw_persoonsgegevens_belastingdienst_al5303z9fd.pdf